

El festival que ensenya història antiga

Totes les ciutats tracten de generar esdeveniments de caire cultural o esportiu en un intent d'aconseguir projecció exterior i, alhora, dinamisme econòmic. Alguns indrets recorren a iniciatives de tipus genèric, com ara festivals de cinema o música, i tracten, dintre d'aquesta filosofia, de buscar alguna mena d'especificitat, els buits –cada vegada més difícils de trobar– en l'oferta. Algunes d'aquestes ciutats, altrament, escometen un procés de reflexió sobre les seues pròpies especificitats, els elements de diferenciació.

Tarragona ha fet aquesta reflexió en una doble direcció: d'una banda, generar un esdeveniment que reivindicava una herència i un pes durant l'Imperi romà fora de qualsevol dubte, una de les principals portes d'entrada a la cultura clàssica de la Península ibèrica. D'una altra, concebre el festival Tarraco Viva com a una eina de divulgació de la història, amb 400 activitats entre tallers, conferències, recreacions històriques, exposicions o jocs, adreçats a un públic transversal i amb el nexa comú de la divulgació. Una filosofia que consisteix a dotar de contingut totes les iniciatives.

Enguany, Tarraco Viva es planteja com una continuació de l'edició de 2014, quan es va commemorar el bimil·lenari de la mort de l'emperador August, molt vinculat a Tarragona –hi va viure dos anys a la ciutat, traslladant d'alguna forma la capitalitat de l'Imperi– i protagonista d'una època fascinant en la història de Roma. El lema d'aquella edició fou "August. Una civilització mediterrània". Sobre aquell eix s'organitzaren al voltant de 800 actes, el doble que en edicions precedents. El 2015, el festival reprèn una certa normalitat, tornant als 400 actes i les dues setmanes d'activitats, però es rebla el clau i el corona l'any dedicat a August amb un lema que reivindica el seu llegat.

Tarraco Viva 2015 també servirà per commemorar els 25 anys de la creació de l'Associació Sant Fructuós, una

entitat especialitzada en la divulgació del cristianisme primitiu. I també dels 15 anys de la primera participació al festival del grup de recreació històrica Projecte Phoenix amb una petita unitat de legionaris. A hores d'ara, aquest grup fa demostracions de vida civil, política i militar romana, *Romanorum Vita*. Respecte als principals espais del festival, el Camp de Mart acull la fira de museus i empreses de recreació i els tallers per a petits i famílies. El recinte firal també acollirà diferents actes, així com els espais d'altres municipis que ja formen part del festival, com ara la vil·la romana de Centelles, a Constantí, o la vil·la de la Llosa, a Cambrils. Tots aquells espais acolliran desenes de milers de visitants, 123.028 l'edició de 2015. Fet i fet, els 26.008 espectadors de l'any 2007 han anat augmentant de manera gradual però a bon ritme fins

a superar per primera vegada, l'any 2012, els 100.000. La consolidació de l'esdeveniment és un fet.

A dalt, a l'esquerra, una de les moltes recreacions històriques. A sota, una de les xerrades

FOTOS: MANEL GRANELL

Si no és divulgatiu, no serveix.

"Tarraco Viva és el primer festival que es fa a Europa dedicat a la divulgació històrica", sentència el director del festival, Magí Seritjol. "Els grans festivals a Europa solen dedicar-se a les arts escèniques, però a ningú se li ha acudit fer un festival dedicat a la divulgació de la història del món antic", rebla Seritjol, que adverteix que els esdeveniments de caire historicista, habituals al món anglosaxó, solen tenir un vessant més museístic. "El festival de Tarragona va molt més enllà dels museus. I també dels altres indrets on es fan recreacions històriques, que solen anar associades a festes populars i on s'agafen la història com una excusa per fer una festa par-

divulgatives. Dalt, a la dreta, les populars lluites de gladiadors. Baix, l'emperador August i un dels tallers de Tarraco Nova.

ticipativa. Nosaltres no fem res de tot això: no hi ha desfilades pel carrer, sinó divulgació històrica pura i dura”.

L’afirmació sona molt concloent, tenint en compte que a Tarraco Viva tenen lloc recreacions històriques, però el director del festival insisteix en el fet que les activitats que no serveixen per divulgar la història, “no es programen”. “Tampoc no volem fer espectacles buits de contingut: si els fem és perquè tenen un alt contingut de divulgació històrica”, insisteix. I exemplifica això amb alguns dels actes més populars, com les lluites de gladiadors a l’amfiteatre o les recreacions amb les legions. “Aquestes coses tenen molt d’èxit, però la major part del temps s’està explicant què era un gladiador, per què hi eren allà, que acomplien un rol social, polític i fins i tot religiós, d’ofrenes als déus, etcètera”, argumenta Seritjol.

L’emperador August, una figura controvertida. Una altra de les peculiaritats de Tarraco Viva és la transversalitat de la programació, que combina activitats “d’un alt nivell”, dirigides a professionals –arqueòlegs o historiadors– amb tallers per als infants o per a tota la família. Fins i tot quan es parla de gastronomia es posa en relació amb la història: els assistents als tallers gastronòmics aprenen, a més de receptes heretades de la tradició romana, tècniques de conservació o la importància que tenia per a l’imperi el control de l’oli d’oliva.

A més a més, les activitats que planegen jocs, dirigides a un públic jove i que, per tant, interessa els organitzadors, “també estan pensades per explicar coses, perquè els assistents aprenguin història”. “Hem de donar eines per poder interpretar el passat”, afegeix.

La mateixa convicció que Seritjol empra per explicar el festival i la seua filosofia es posa de manifest a l’hora de parlar de la figura que, aquesta edició i la precedent, vehicula la iniciativa, la de l’emperador August. La llarga estada d’aquest personatge històric a Tarraco, mentre es recuperava d’una malaltia, justifica la vinculació i que es faça el recordatori en un festival dedicat a l’antiga Roma. Però també pot despertar susceptibilitats, atès que el bimil·lenari del seu naixement, l’any 1937, fou motiu d’una fastuosa celebració per part de la Itàlia feixista de Benito Mussolini, la qual cosa marcà a foc la visió d’aquesta figura en l’ideari de l’esquerra.

Els organitzadors sotmeteren aquesta qüestió a una reflexió, però, lògicament, els motius de Tarragona per celebrar el bimil·lenari són bastant diferents dels dels feixistes italians. “No es tracta tant de reivindicar el personatge, que lògicament té molts claroscurs, com una època brillant. Parlem del primer dirigent que valora l’art com a eina política i que entén la importància del màrqueting. A la seva època, l’art i la creació es posen al servei del règim, August tenia clar que la inversió en cultura era rendible”, argumenta Seritjol.

A banda d’això, “és el primer governant que pensa en l’estat del benestar, l’Annona [o *Praefectura Annonae*] és un ministeri d’August que es dedica a facilitar la distribució de menjar entre la població. I que controla que els preus no siguin massa alts forçant-ne una baixada, una mena de Banc Central Europeu. Es poden considerar aquestes iniciatives com un embrió de l’estat del benestar, molts segles abans del que es considera el seu inici”. A més d’això, els gestors de Tarraco Viva creuen que analitzar el seu llegat serveix també per entendre millor el present.

I hi ha l’argument, poc discutible, de la forta vinculació de l’emperador amb la ciutat. “Tenim constància que aquí es va rebre l’ambaixador de l’Índia. I es possible que la primera lectura que August va fer de l’*Eneida*, l’obra de Virgili en la qual l’emperador tenia molt d’interès, fos a Tarragona”. Dos anys, al cap i a la fi, en què l’estada de l’emperador convertiren la capital del Tarragonès en “*caput mundi*”.

Xavier Aliaga